

SOPRONI KÖNYVESPOLC

NÉMETH ILDIKÓ

Hárs József: 1848/49, ezúttal
nem úgy, ahogyan megszoktuk.
Sopron, 2011.

Újabb könyv alakot öltött pályamunkával örvendeztette meg Hárs József a soproni olvasókat. „1848/49 ezúttal nem úgy, ahogyan megszoktuk” című munkája a 2011. évi Szülőföldünk pályázat első díját érdemelte ki. Bár egy kötésben jelent meg, a mű valójában két kötetet tartalmaz: az első részben a tematikus-időrendi sorba rendezett forrásszövegeket olvashatjuk, míg a második kötetben a – Hárs Józseftől már megszokott – rengeteg kiegészítő információt tartalmazó kislexikon, magyar–német és német–magyar kis hadi értelmező szótár, névmutató és irodalomjegyzék, valamint 41 darab, leírással ellátott képes illusztráció kapott helyet.

A források Petrichevich Horváth János császári ezredes 1941-ben Pécsen kiadott emlékirataiból, illetve a *Wiener Zeitung* és a *Die Presse* című bécsi újságokból származnak, dőlt betű jelzi a németből fordított szövegrészeket. Iskolai tanulmányaink során a magyar szemszögből láttatták velünk a tankönyvek és olvasmányok az 1848-as forradalmat és szabadságharcot. Ez a kötet bepillantást enged a „másik oldal” nézőpontjába. A császárhú tisztt és a korabeli újságok arról tudósítanak, hogyan élte meg a hétköznapi ember az utókor által oly felmagasztosultnak látott korszak mindennapjait. A szemelvények lehetővé teszik, hogy az olvasó csupán egy-egy részt ragadjon ki, de az időrend ívét követő bejegyzések egymással összefüggésben is érdekes képet rajzolnak elénk.

Legalább olyan érdekesítő a kötet mintegy harmadát kitevő második rész, a kiegészítésekkel, mellékletekkel. A főszöveghez kapcsolódó lábjegyzetek utalnak a kislexikonban kifejtett egyes szócikkekre, amelyek terjedelmesebben tárgyalnak egy-egy, a főszöveg sodrába nem illeszthető jelenséget, fogalmat. Ugyanígy a forrásokban említett jelentősebb személyek rövid életrajzát is megtalálhatjuk itt. Külön érdekessége a kötetnek a német–magyar, magyar–német hadiszótár, amely stílusosan illeszkedik a katonai visszaemlékezéshez.

Külön kell szólni az illusztrációkról: az egyes táblák leírása nem csak a kép forrását jelöli meg, hanem – főként az anekdoták esetén – a magyar fordítást is megadja. A képek túlnyomó többsége Petrichevich Horváth János hagyatékából, illetve a *Der Humorist* – *Wiener Punch* című lapból származik: valamennyi elsőrangú forrásértékkel bír, mivel jelentős kordokumentumok.

Kedves gesztus az olvasó felé, hogy a két kötetet egy könyvjelző választja el, amely a két kötet rész együttes használatának megkönnyítését hivatott szolgálni. A tördelés, nyomdai előkészítés munkáját a soproni Papírmanufaktúra Kft. végezte, a nyomtatásra a Palatia Nyomdában került sor.

Hárs József ismét hatalmas és egyben aprólékos munkát végzett, amikor összegyűjtötte, lefordította és kötetbe rendezte ezeket a szemelvényeket, sőt a források értelmezését segítő jelentős kiegészítő apparátust is összeállította.

KRISCH ANDRÁS | Két kötet a 20. századi Ausztriáról

Németh István – Fiziker Róbert (szerk.) Ausztria a 20. században.

Az „életképtelen államtól” a „boldogok szigetéig” Tanulmányok. L’Harmattan, Budapest, 2011.

Németh István: Az osztrák út. Ausztria a 20. században. Összegzés és dokumentumok. Líceum Kiadó, Eger, 2011.

Az elmúlt évben két kötet is Ausztria 20. századi történetének bemutatását tűzte ki célul. Az elsőként említett tanulmánykötet 25 szerző 35 tanulmányát tartalmazza. A soproniak egy része mindennap átjár dolgozni vagy iskolába a „sógorokhoz”, de vajon mennyire ismerik ennek az országnak közelmúltbeli történetét? Aki ezt a tanulmánykötetet a kezébe veszi és elolvassa, az biztosan megismeri Ausztria múlt századi történetét. Erre garancia a két szerkesztő eddigi munkássága. Németh István, az Eszterházy Károly Főiskola tanára a kötet egyik szerkesztője jelentős publikációs tevékenysége során az elmúlt években a német történelem 19–20. századi eseményeinek már több aspektusát is bemutatta. Németh szerzőtársa a soproni gyökerekkel rendelkező Fiziker Róbert, a Történettudományi Intézet tudományos munkatársa, egyik kutatási területe az osztrák–magyar kapcsolatok. Mindkét szerkesztő egyben több tanulmányt is jegyez a kötetben.

A címben olvasható életképtelen állam kifejezés az 1918-ban megszületett és a kor politikusai által is életképtelennek titulált Osztrák Köztársaságra vonatkozik. Az egykori birodalomból csupán egy kis közép-európai állam maradt, arányaiban nagyobb területvesztést szenvedett el, mint Magyarország, a Németországgal való egyesülését pedig megtiltották a nagyhatalmak. A kor körülményeihez jobban alkalmazkodó, ügyesen lobbizó politikusainak is köszönhető, hogy ma Ausztria négyszer olyan gazdag, mint hazánk. A „boldogok szigete” már a II. világháború utáni semleges Ausztriát fémjelzi, azt az országot, amely az 1955-ös államszerződésnek köszönhetően békésen érte el a szovjet csapatok kivonását.

Az osztrák–magyar szomszédság és kapcsolatok sajátosnak tekinthetők. Itt elegendő, ha a kötet kapcsán csupán a 20. századra gondolunk. Bár a két ország viszonyát az 1918 és 1921 közötti események beárnyékolják, Magyarország elveszítette Burgenlandot, Ausztria pedig nem tudta a népszavazási területet Sopronnal megszerezni, mindkét állam egyéb és jelentősebb területi veszteségeivel